

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Μεθοδολογία Ψυχοπαιδαγωγικής Έρευνας I

Ενότητα #7: Ερωτηματολόγιο

Διδάσκων: Μανωλίτσης Γεώργιος
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται στην άδεια χρήσης **Creative Commons** και ειδικότερα ***Αναφορά – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγο Έργο 3.0 Ελλάδα (Attribution – Non Commercial – Non-derivatives 3.0 Greece)***

[ή επιλογή ενός άλλου από τους έξι συνδυασμούς]

[και αντικατάσταση λογότυπου άδειας όπου αυτό έχει μπει (σελ. 1, σελ. 2 και τελευταία)]

- Εξαιρείται από την ως άνω άδεια υλικό που περιλαμβάνεται στις διαφάνειες του μαθήματος, και υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης. Η άδεια χρήσης στην οποία υπόκειται το υλικό αυτό αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

- Το ερωτηματολόγιο είναι μια σειρά από ερωτήσεις σχετικές με ένα θέμα στις οποίες τα υποκείμενα της έρευνας καλούνται να απαντήσουν γραπτά με σκοπό τη συλλογή των αναγκαίων ερευνητικών πληροφοριών.
- Η αξία του ερωτηματολογίου εξαρτάται τόσο από εκείνον που το συνέταξε όσο και από τους συμμετέχοντες που θα το απαντήσουν.
- Η διατύπωση των ερωτήσεων, η έκταση και η παρουσίαση του ερωτηματολογίου έχουν μεγάλη σημασία για την αξία του.
- Η διατύπωση των ερωτήσεων και οι οδηγίες για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου δεν πρέπει αφήνουν κανένα περιθώριο για παρερμηνεία.

Το ερωτηματολόγιο επιδιώκει να εξαγάγει τρία βασικά είδη πληροφοριών:

- Γνώσεις και πληροφορίες
- Αξίες και προτιμήσεις
- Στάσεις και πιστεύω

Οι ερωτήσεις που χρησιμοποιούνται στο ερωτηματολόγιο είναι κυρίως δύο ειδών:

Ανοικτές ερωτήσεις (open ended questions)

- Στις ανοικτές ερωτήσεις το άτομο απαντά με συνεχή λόγο. Αφήνουν ελεύθερο το άτομο να εκφράσει τις σκέψεις και τις πεποιθήσεις του, όπως το ίδιο θέλει.
- **Πλεονεκτήματα:** Δίνουν την ευκαιρία στο άτομο που απαντά να φέρει στην επιφάνεια ένα ευρύ πλαίσιο αναφοράς, τους λόγους που στηρίζουν τις απόψεις του και γενικά τον τρόπο σκέψης του.
- **Μειονεκτήματα:** Χρειάζεται περισσότερος χρόνος για να απαντηθούν και επιπλέον δυσκολεύουν τον ερευνητή στην κωδικοποίηση και στην ανάλυσή τους.

Κλειστές ερωτήσεις (closed questions)

- Στις κλειστές ερωτήσεις το άτομο εκλέγει μια από δύο ή περισσότερες επιλογές που του δίνονται.
- **Είδη ερωτήσεων κλειστού τύπου**
- **Συμπλήρωσης:** Σ' αυτό το είδος δίνεται μια ερώτηση και αναμένεται από τον ερωτώμενο να δώσει απάντηση με μια λέξη ή το πολύ με μια πρόταση.
- **Διάταξης:** Σ' αυτήν την ερώτηση δίνονται διάφορα αντικείμενα, πρόσωπα, ή έννοιες και ζητείται η ταξινόμηση τους σύμφωνα με κάποιο κριτήριο .
- **Κλίμακας:** Δίνεται μια δήλωση και δίπλα μια κλίμακα διαβαθμισμένη από το άκρο θετικό στο άκρο αρνητικό και ζητείται από το άτομο να τοποθετηθεί σε μια από τις θέσεις που δίνονται.
- **Πολλαπλής Εκλογής:** Στην περίπτωση αυτή τίθενται στο υποκείμενο μία ερώτηση με περισσότερες από δύο εναλλακτικές απαντήσεις. Ο συμμετέχων καλείται να επιλέξει μια ή περισσότερες επιλογές.
- **Πλεονέκτημα:**
 - Η συμπλήρωση, η κωδικοποίηση και η ανάλυση γίνεται εύκολα.
 - Επιπλέον εξασφαλίζουν πληροφορίες αντικειμενικές
 - Περιορίζουν τον εξεταζόμενο στα πλαίσια των εναλλακτικών απαντήσεων.
 - Επιτρέπουν στον ερωτώμενο να αντιμετωπίσει και άλλες δυνατότητες που ίσως δεν θα τις έγγραφε, αν η ερώτηση ήταν ανοικτού τύπου.
- **Μειονέκτημα:**
 - Οι εναλλακτικές απαντήσεις δεν είναι δυνατό να καλύπτουν όλο το εύρος των πιθανών απαντήσεων και
 - δεν μας δίνουν πληροφορίες σε μεγάλο βάθος.

Βασικές οδηγίες σύνταξης ερωτηματολογίου

- Να χρησιμοποιούνται λέξεις που έχουν λειτουργική σημασία, δηλ. να αποφεύγονται λέξεις που να είναι επιδεκτικές διαφόρων ερμηνειών.
 - Π.χ. Το νήπιο που χτυπά τα διπλανά νήπια την ώρα της επεξεργασίας ενός στόχου πρέπει να απομονώνεται από την υπόλοιπη ομάδα.
 - Αντιπαράδειγμα: Το ενοχλητικό νήπιο πρέπει να τιμωρείται.
- Οι ερωτήσεις να είναι απλές.
- Οι ερωτήσεις να είναι ευθείες και να προσκαλούν άμεσα για τη ζητούμενη πληροφορία.
- Να αποφεύγονται διπλές ερωτήσεις.
- Οι εναλλακτικές απαντήσεις να καλύπτουν όλες τις πιθανές περιπτώσεις.
- Να αποφεύγονται οι αρνήσεις στη διατύπωση των ερωτήσεων.
- Η ερώτηση δεν πρέπει να υποδεικνύει ορισμένο είδος απάντησης.
- Οι λέξεις που χρησιμοποιούνται να ανταποκρίνονται στο επίπεδο των ερωτωμένων.
- Οι ερωτήσεις να σχετίζονται με το πρόβλημα της έρευνας.
- Το ερωτηματολόγιο να είναι σχετικά σύντομο και προσεγμένο ως προς την παρουσίαση του.

Στάδια κατασκευής ερωτηματολογίου

1ο στάδιο: Κατανόηση του σκοπού της έρευνας και της φύσης των δεδομένων που πρέπει να συλλεγούν. Αυτό επιτυγχάνεται:

α) με την εκτενή ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και

β) με τις προσωπικές συνεντεύξεις που πρέπει να πάρει ο ερευνητής από άτομα που είναι ειδικοί στο θέμα.

2ο στάδιο: Καθορισμός των μεταβλητών οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν στην έρευνα.

– Η γνώση των μεταβλητών και η ανάλυση της κάθε μιας στα συνθετικά της θα είναι στη συνέχεια η βάση για σύνταξη των ερωτήσεων.

– Μεγάλο βοήθημα στο στάδιο αυτό είναι το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας.

3ο στάδιο: Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει το δικαιολογητικό για την επιλογή του τύπου των ερωτήσεων, αν θα είναι δηλ. ανοικτές ή κλειστές ερωτήσεις.

– Στην περίπτωση που είναι κλειστές οι ερωτήσεις τότε ο ερευνητής θα πρέπει να επιλέξει την κλίμακα ή τις κλίμακες μέτρησης στις οποίες θα υπαχθούν οι διάφορες ερωτήσεις (κατηγοριακής, διατακτικής, ισοδιαστημική, αναλογική).

4ο στάδιο: Αρχίζει η διατύπωση των ερωτήσεων, αφού ληφθούν υπόψη όλα εκείνα τα σημεία στα οποία έγινε αναφορά προηγουμένως.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Το ερωτ/γιο πρέπει να έχει την πρέπουσα εμφάνιση. Βασικά σημεία προσοχής:

- Οι οδηγίες πρέπει να δίνονται με έντονα στοιχεία
- Να ξεχωρίζει η μία ερώτηση από την άλλη
- Ο τίτλος της έρευνας γράφεται στην αρχή του ερωτ/γίου
- Απαγορεύονται ορθογραφικά λάθη ή αναγραμματισμοί διότι υποβιβάζουν την αξία του ερωτ/γίου.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Τα Υ της πιλοτικής χορήγησης μπορούν να απαντήσουν στις παρακάτω ερωτήσεις (Παπαν/σίου & Παπαν/σίου, 2005):

- Οι ερωτήσεις ήταν κατανοητές;
- Υπήρχαν ερωτήσεις αμφιλεγόμενες; Ποιες είναι και γιατί;
- Υπάρχει ερώτηση που δεν επιθυμείς να την απαντήσεις;
- Η όλη εμφάνιση του ερωτηματολογίου σε ικανοποίησε;

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

- Ο ερευνητής θα πρέπει να κάνει ό,τι μπορεί για να προσελκύσει το ενδιαφέρον του παραλήπτη και να τον παροτρύνει να το συμπληρώσει και να το επιστρέψει.
- Αυτό μπορεί να γίνει, αν μαζί με το ερωτηματολόγιο σταλεί και μία συνοδευτική επιστολή η οποία έχει σκοπό να δημιουργήσει θετική στάση του παραλήπτη προς την έρευνα.
- Η επιστολή πρέπει να είναι σύντομη και ευπαρουσίαστη.
- Στην επιστολή πρέπει να γράφεται με συντομία (Παπαν/σίου & Παπαν/σίου, 2005):
 - Ο σκοπός της έρευνας
 - Ο τρόπος επιλογής του δείγματος
 - Η ανωνυμία του ερωτηματολογίου
 - Η παράκληση να απαντηθούν όλες οι ερωτήσεις
 - Ο τρόπος αποστολής του ερωτηματολογίου
 - Ευχαριστίες
 - Το όνομα του αποστολέα.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- Η χορήγηση ερωτηματολογίου είναι ο φθηνότερος τρόπος συλλογής μεγάλου όγκου πληροφοριών.
- Τα άτομα που απαντούν το ερωτηματολόγιο έχουν όλα το ίδιο ακριβώς πλαίσιο αναφοράς.

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- Τα κίνητρα των ερωτώμενων είναι άγνωστα.
- Η παράλειψη επιστροφής των ερωτηματολογίων μειώνει την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος.
- Τα άτομα πολλές φορές απαντούν για να είναι «κοινωνικά επιθυμητοί».
 - Απάντουν με βάση το τι θεωρούν ότι πρέπει να είναι η πραγματικότητα και όχι για το πως είναι η πραγματικότητα.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

